

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาค้นคว้าเรื่อง “แนวทางองค์กรแห่งความสุขเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี” เป็นงานวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยใช้เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาการจัดการองค์กรแห่งความสุขเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งใช้แบบสอบถามเพื่อวัดระดับความสุขของชาวบ้านในชุมชนที่มาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำเสนอได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

4.1 การจัดการองค์กรแห่งความสุขเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี

จากการศึกษาการจัดการองค์กรแห่งความสุขเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านบางกะจะ

“บางกะจะ” เป็นดินแดนแห่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย กล่าวคือ ก่อน พ.ศ. 2300 บางกะจะเป็นถิ่นที่มีการอยู่ร่วมกันของทั้งชาวไทยดั้งเดิมและชาวจีนแต่จึงมาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในเวลาต่อมา เมื่อปี พ.ศ.2309 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช (ขณะนั้นเป็นพระยาวชิรปราการ) ได้รวบรวมทหารไทยจำนวนหนึ่งตีฝ่าทหารพม่าที่ล้อมกรุงศรีอยุธยา ผ่านมาทางระยองมุ่งสู่จันทบุรี และได้หยุดประทับพักแรมที่บ้านบางกะจะหัวแหวน (ปัจจุบันคือ ต.บางกะจะ และ ต.พลอยแหวน) ก่อนที่จะยกทัพเข้าตีเมืองจันทบุรี พระองค์และบรรดาทหารได้รับการประพรมน้ำพระพุทธมนต์และรับการถวายพระยอตรงจากเจ้าอาวาสวัดพลับ นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2419 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เคยเสด็จประพาสบางกะจะ ซึ่งพระองค์ได้พระราชนิพนธ์ถึงบางกะจะเมื่อครั้งเสด็จประพาสจันทบุรีไว้ด้วย

ปัจจุบันชุมชนบ้านบางกะจะ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองจันทบุรี ห่างจากตัวอำเภอเมืองประมาณ 7 กิโลเมตร จำนวนพื้นที่ทั้งหมด 5,625 ไร่ โดยมีประชากร 5,050 คน ใน 5 หมู่บ้านและแบ่งเป็นชุมชนย่อยของชุมชนบ้านบางกะจะจำนวน 6 ชุมชน (เทศบาลตำบลบางกะจะ, 2562) ดังนี้

1. ชุมชนย่อยที่ 1 ชุมชนตลาดบางกะจะ ประกอบด้วยพื้นที่ในเขต หมู่ที่ 1 ตำบลบางกะจะ เต็มทั้งพื้นที่
2. ชุมชนย่อยที่ 2 ชุมชนบ้านสวน ประกอบด้วยพื้นที่ในเขตหมู่ที่ 6 ตำบลบางกะจะ เต็มทั้งพื้นที่
3. ชุมชนย่อยที่ 3 ชุมชนศาลาแดง - บ้านเก่า ประกอบด้วยพื้นที่ในเขตหมู่ที่ 4 ตำบลบางกะจะ เฉพาะพื้นที่ที่อยู่ในเขตเทศบาล

4. ชุมชนย่อยที่ 4 ชุมชนศรีสุข - ท่าแฉลบ ประกอบด้วยพื้นที่หมู่ที่ 9 ตำบลบางกะจะ บริเวณคลองชายเคืองจนถึงบริเวณซ้ายมือของถนนจุลบรรพต ซอย 1 และขวามือของถนนจุลบรรพต ซอย 6

5. ชุมชนย่อยที่ 5 ชุมชนวัดเขาน้อย ประกอบด้วยพื้นที่ในหมู่ที่ 9 ตำบลบางกะจะ บริเวณขวามือของถนนจุลบรรพต ซอย 1 และซ้ายมือของถนนจุลบรรพต ซอย 6 ถึงเขตหมู่ที่ 9 ในส่วนของเทศบาลตำบลค่ายเนินวง

6. ชุมชนย่อยที่ 6 ชุมชนบ้านท่าแฉลบ ประกอบด้วยพื้นที่ในหมู่ที่ 10 เต็มทั้งพื้นที่

ชุมชนบ้านบางกะจะมีการอยู่รวมกันแบบผสมผสานของศาสนาโดยมีวัดในศาสนาพุทธ ได้แก่ วัดพลับบางกะจะ วัดสิงห์ วัดโบสถ์พลอยแหวน และวัดวิเวการาม มีศาลเจ้าได้แก่ ศาลเจ้าเหียนเนี้ยวโจ้ว (ศาลเจ้าแม่หัวตลาด) ศาลเจ้าเหียนเทียนโกเปี้ยว และ ศาลเจ้าแม่เทียนโหวเซียว (ศาลเจ้าแม่ปากคลอง) และมีวัดในศาสนาคริสต์ 1 แห่งคือวัดโรมันคาทอลิก สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดเนินเขาถึงพื้นที่ราบลุ่มปากแม่น้ำ ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมเป็นอย่างดี ซึ่งสวนมากเป็นสวนผลไม้ อาทิเช่น สละ ทุเรียน เงาะ ลองกอง กล้วย และมังคุด นอกจากนี้มีพื้นที่ซึ่งแวดล้อมไปด้วยลำคลองและพื้นที่บางส่วนอยู่ติดกับทะเล เหมาะสำหรับใช้พื้นที่ทำการประมง และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เป็นเศรษฐกิจสำคัญ เช่น การเพาะเลี้ยงกุ้งที่ทำมากในหมู่ที่ 4 หมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 10 ชุมชนบ้านบางกะจะมีสินค้าที่ขึ้นชื่ออยู่ 2 ชนิด คือ 1) เสื่อกกจันทบุรี ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านบางกะจะ ในกลุ่มสตรีทอเสื่อกกบ้านเขาน้อย วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ และ 2) พลอย พลอยที่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก คือ พลอยบุษราคัม เขียวไพลิน พลอยสตาร์ เป็นต้น นอกจากนี้ชุมชนบ้านบางกะจะมีอาหารพื้นถิ่นที่มีความสะอาด อร่อย และเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ทำให้ชุมชนบ้านบางกะจะมีคำขวัญที่ว่า "เสื่อดีบางกะจะ สลระสหวาน อาหารทะเลอร่อยมาก พระเจ้าตากพักทัพ วัดพลับเก่าแก่ แหล่งแร่อัญมณี โบราณคดีค่ายเนินวง พระยอดตรงยอดบุชา ประเพณีเลิศล้ำค้า โชนโยธามงคลศิลป์" จนทำให้ชุมชนบ้านบางกะจะได้รับการสนับสนุนภายใต้การสนับสนุนจากกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP ของจังหวัดจันทบุรี

4.1.2 องค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมความสุขของชุมชนบ้านบางกะจะสู่การท่องเที่ยว

4.1.2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านบางกะจะ

ชุมชนบ้านบางกะจะมีการพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว จนได้รับเป็น 1 ใน 15 หมู่บ้าน OTOP Village Champion หรือหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวในปี 2557 เพราะนอกจากสภาพภูมิทัศน์ที่สวยงามเป็นเนินสูงและลาดลงติดลำคลองและทะเลแล้ว ท่าเลที่ตั้งของชุมชนมีแหล่งประวัติศาสตร์เพื่อการเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง อาทิ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิพิธภัณฑสถานวิ พิพิธภัณฑสถานแห่งแรกและแห่งเดียวที่เก็บโบราณวัตถุใต้ท้องทะเลนับหมื่นชิ้น ค่ายเนินวง อดีตป้อมรบสร้างในปี พ.ศ. 2377 วัดพลับวัดเก่าแก่สมัยอยุธยาตอนปลาย มีสถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่ทรงคุณค่าด้านศิลปะมากมาย

ภาพที่ 4.1 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพาณิชย์นาวี และค่ายเนินวง
 ที่มา : ไทยตำบลดอทคอม, 2562

วัดพลับตั้งอยู่หมู่บ้านบางกะจะ เป็นวัดที่เก่าแก่ของจังหวัดจันทบุรี มีโบราณสถาน โบราณวัตถุที่กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นสมบัติของชาติ เดิมชื่อว่า “วัดสุวรรณติมพูธาราม” แปลว่า วัดพลับทอง “ทองคำ” ต่อมาท่านพระครูเขม รมทินโน เจ้าอาวาสองค์ที่ 12 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “วัดพลับ” ที่ใช้เรียกในปัจจุบัน เนื่องจากได้ยึดถือเอาต้นพลับที่มีอยู่ในบริเวณวัดซึ่งพอถึงฤดูออกผลและแก่เต็มที่ผลพลับเหลืองอร่ามเต็มต้นดูคล้ายทองคำ วัดพลับมีเรื่องราวประวัติศาสตร์เมื่อครั้งในปี พ.ศ.2310 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งขณะนั้นยังเป็น พระยาวชิรปราการ ได้ตีฝ่าวงล้อมเข้าศึกมาตั้งทัพที่ภาคตะวันออกทรงมาพักทัพรวบรวมไพร่พลและจัดเตรียมกองทัพก่อนเข้าตีเมืองจันทบุรีที่วัดพลับแห่งนี้ และทรงประกอบพิธีบำรุงขวัญทหาร โดยการสร้างพระยอดธงแจกจ่ายให้กับนายทหารตั้งแต่แม่ทัพนายกอง ไปจนถึงเหล่าพลทหารทั้งหลายด้วย และนำน้ำในบ่อน้ำมาทำน้ำพระพุทธมนต์ประพรมเหล่าทหารหาญ รวมทั้งประกอบพิธีตัดไม้ข่มนามเพื่อบำรุงขวัญทหาร ภายหลังกอบกู้กรุงศรีอยุธยากลับคืนมาได้และจัดการบ้านเมืองสงบเรียบร้อยแล้ว สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเสด็จกลับมาพร้อมด้วยแม่ทัพนายกองเพื่อมาบูรณะวัดพลับอีกครั้งและนำพระยอดธงที่เหลือจากการแจกจ่ายทหารในครั้งนั้นเข้าบรรจุใน “พระเจดีย์กลางทราย” ต่อมาพระเจดีย์ได้พังทลายลงในราวปี พ.ศ. 2479 ซึ่งพบว่า มีพระยอดธง พระทองคำ นาคเงิน ทองดอกบวบ และพลอยสีต่าง ๆ จำนวนมาก จนในปีพ.ศ. 2481 พระครูเขมได้บูรณะพระปรางค์โดยมีพระพุทธรูปประจำทั้ง 4 ทิศและได้นำพระยอดธงเข้าบรรจุในพระปรางค์ ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าจะสามารถป้องกันอันตรายได้ และนอกจากนี้ในบริเวณวัดพลับยังมีสิ่งที่มีคุณค่าแห่งการเรียนรู้ เช่น หลวงปู่กอดพระประดิษฐานในรากต้นไม้ขนาดใหญ่ เมรุเผาศพโบราณที่สร้างตั้งแต่สมัยปลายรัชกาลที่ 3 หอไตรกลางน้ำ เจดีย์กลางน้ำที่สร้างตั้งแต่สมัยอยุธยา และที่สำคัญคือวัดพลับเป็นสถานที่ประกอบพิธีทำน้ำพระพุทธมนต์ราชาภิเษกในการเสด็จขึ้นครองราชย์ของพระมหากษัตริย์ราชวงศ์จักรี และใช้อุโบสถหลังเก่าเป็นสถานที่ทำน้ำพระพุทธมนต์ แม้ในสมัยปัจจุบันนี้หน่วยราชการยังใช้วัดพลับเป็นสถานที่ประกอบพิธีสำคัญ ๆ อันเกี่ยวเนื่องด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นครั้งคราว และในปี พ.ศ. 2543 กรมศาสนาได้คัดเลือกวัดพลับเป็นอุทยานการศึกษา

ภาพที่ 4.2 วัดพลับ ชุมชนบ้านบางกะจะ
ที่มา : เทศบาลตำบลบางกะจะ, 2562

ชุมชนบางกะจะมีวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อยู่กันอย่างสงบเรียบง่าย และส่วนใหญ่ยังมีความเก่าแก่ของบ้านเรือนที่พังกาศัย ที่เป็นบ้านไม้ปลูกติดกันเป็นชุมชน มีธรรมชาติโอบล้อม

ภาพที่ 4.3 บริเวณชุมชนบ้านบางกะจะ
ที่มา : ธนดา เถลิมนวันเพ็ญ, 2562

ที่สวยงามร่มรื่น มีน้ำตกลีพยาหรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า "น้ำถ้ำ" เป็นน้ำตกที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เนื่องจากเป็นที่ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เคยเสด็จประพาสถึง 2 ครั้ง ต้นน้ำเกิดมาจากเขาพลอยแหวน แล้วไหลลงต่ำผ่านสวนไร่นาโดยไหลใต้พื้นดินคล้ายกับอุโมงค์หรือถ้ำ แล้วมารวมกันที่ทุ่งลีพยาเรียกว่า "น้ำอ่าง" อยู่บริเวณตำบลลีพยาต่อกับตำบลบางกะจะ ในอดีตช่วงฤดูฝนน้ำที่ตกจากถ้ำจะไหลแรงมาก แต่ในปัจจุบันมีปริมาณน้ำน้อยลง

ภาพที่ 4.4 น้ำตกสี่พยา
ที่มา : Nop Inp, 2562

ตลาดบางกะจะ เป็นตลาดเก่าแก่ของชุมชนที่มีอายุมากกว่าร้อยปี โดยมีทั้งโรงจ่ายที่รวมพ่อค้าแม่ค้ามาอยู่รวมกันและเป็นเรือนแถวตั้งเรียงรายให้บริเวณโดยรอบ มีจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ดอาหารและสินค้าหายาก เช่น ที่โรงจ่ายเป็นตลาดเช้า หรือเรียกว่า ตลาดสายหยุด มีชาวบ้านในชุมชนจะขายของกันทุกวันเริ่มขายกันตั้งแต่ 04.00 - 05.00 น. จนถึง 07.00 - 08.00 น. ร้านค้าทุกร้านจะหยุดขายของ จึงเป็นที่มาของคำว่า "ตลาดสายหยุด" ซึ่งภายในตลาดจะได้สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นกันเองและอัธยาศัยที่ดีของผู้คนซึ่งบ่งบอกถึงความเป็นชุมชนบางกะจะได้อย่างชัดเจน มีอาหารท้องถิ่นในตลาด ซึ่งมีความเป็นลักษณะเฉพาะของชุมชน เช่น ข้าวเหนียวอ่อนใส่มะพร้าว ข้าวเหนียวอ่อนน้ำจิ้ม แป้งที่ทำข้าวเหนียว ใช้แป้งข้าวเจ้าและแป้งมันผสมกัน ราคาลงไปในหม้อที่ซึ่งผ้าขาวบางหากเป็นข้าวเหนียวน้ำจิ้มจะไม่มีไส้ ราคเพียงน้ำจิ้มที่มีการเคี้ยวจากกุ้งแห้ง น้ำปลา มะนาว พริกกระเทียม จะได้รสชาติ 3 รส แต่หากใส่ไส้ก็จะใส่มะพร้าวที่ผสมกับงาและน้ำตาล ไม่มีน้ำจิ้มราดปาท่องโก๋โดยที่จังหวัดจันทบุรีจะมีความแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ เพราะมีน้ำจิ้มให้ทานคู่กับปาท่องโก๋ โดยน้ำจิ้มมีส่วนผสมจาก พริก กระเทียม น้ำส้มสายชู น้ำตาล มีรสชาติครบ ทั้งเปรี้ยว หวาน เค็ม และเผ็ดเล็กน้อย ซึ่งรสชาติน้ำจิ้มเพิ่มรสชาติให้กับปาท่องโก๋

ภาพที่ 4.5 ข้าวเกรียบอ่อนและปาต่องโก๋ อาหารพื้นถิ่นของชุมชนบ้านบางกะจะ
ที่มา : เกพาเทียว, 2562

ส่วน “ก้วยเตี่ยวผัดน้ำกุ้ง” สูตรยายลั้ง เส้นก้วยเตี่ยวเส้นใหญ่ผัดเท่านั้น และปรุงรสกับน้ำต้มกุ้ง เป็นสูตรดั้งเดิมของยายกิมลั้ง แซ่เตี่ยว ซึ่งมีมานาน 80 ปี และ “ขนมครกน่องแดง” สูตรดั้งเดิมที่ใช้กะทิสด โรยใบกุ้ยช่าย ไซ้ใบตองเป็นภาชนะ และเตาถ่านที่มีมาเกือบ 20 ปีแล้ว

ภาพที่ 4.6 ก้วยเตี่ยวผัดน้ำกุ้ง และขนมครกน่องแดง อาหารพื้นถิ่นของชุมชนบ้านบางกะจะ
ที่มา : ธندا เฉลิมวันเพ็ญ, 2562

นอกจากนี้ ที่ในของชุมชนย่อยของชุมชนบ้านบางกะจะ คือชุมชนย่อยบ้านเขาน้อย และชุมชนย่อยท่าแฉลบ เป็นแหล่งผลิตเสื่อกกที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี โดยพบว่าเป็นแหล่งการปลูกกกพันธุ์ที่มีลักษณะต้นกลม เส้นกกนิ่มเหนียวและทนทาน ซึ่งชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะได้มีการทอเสื่อกกกันมาจากการถ่ายทอดฝีมือมาจากบรรพบุรุษต่อเนื่องกันมาหลายชั่วอายุคน ซึ่งเป็นการพัฒนาทางภูมิปัญญาที่ตกทอดทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่ายิ่ง นอกจากการทอเป็นเสื่อกกผืนที่เป็นของใช้พื้นบ้านแล้ว ชุมชนบ้านบางกะจะยังได้มีการพัฒนารูปแบบการทอเสื่อกกตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 ได้มีการออกแบบสนองการใช้สอยอื่น ๆ ในชีวิตประจำวันให้มีรูปแบบสวยงาม ทันสมัย ตรงตามความต้องการของลูกค้า เช่น บุฝ้านวมเข้าไปเป็นที่นอนหนานุ่ม ทำชุดรองจาน แก้ว กระจเป่า กล่องใส่ของหลากหลายรูปแบบ โดยชุมชนบ้านบางกะจะได้จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ (ร้านประสิทธิ์พาณิชย์) หมู่ 9 เพื่อเป็นศูนย์ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสื่อกกของหมู่บ้านบางกะจะโดยเฉพาะ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้การทำเสื่อจันทบูร โดยจัดเป็นกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมทั้งชมและลงมือทำทุกขั้นตอน ตั้งแต่การปลูกกก การตัดกก ย้อมสีกก การตากกก และการทอเสื่อกกเป็นลวดลายต่าง ๆ รวมทั้งให้นักท่องเที่ยวได้ทำผลิตภัณฑ์จากเสื่อกกที่สามารถนำกลับไปเป็นของที่ระลึกได้

ภาพที่ 4.7 ผลิตภัณฑ์เสื่อชุมชนบ้านบางกะจะ
ที่มา : ไทยตำบลดอทคอม, 2562

ขณะเดียวกันชุมชนบ้านบางกะจะเป็นที่รู้จักกันทั่วโลกว่าเป็นแหล่งกำเนิดอัญมณีอันมีค่า ได้แก่ พลอยบุษราคัม พลอยสตาร์บุษ พลอยเขียวส่อง พลอยมรกต พลอยไพลิน หรือเรียกว่าพลอยบางกะจะ แม้ในปัจจุบันชุมชนบ้านบางกะจะจะลดบทบาทการเป็นแหล่งขุดพลอยลง แต่ยังคงมีการเปิดเหมืองเพื่อการท่องเที่ยวโดยให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปสัมผัสและเรียนรู้การขุดพลอยที่ยังสามารถขุดพบได้บ้างในปัจจุบัน เช่น “บ่อพลอยเหล็กเพชร” อยู่ในพื้นที่รอยต่อของตำบลบางกะจะและตำบลสิพยา ซึ่งเป็นพื้นที่แหล่งแร่อัญมณีเลื่องชื่อที่เปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปเรียนรู้และสัมผัสวิธีการหาพลอยแบบโบราณ จากชาวเหมืองตัวจริง ได้ขุด ร่อน ฉีด หาพลอยด้วยตนเอง

ภาพที่ 4.8 บ่อพลอยเหล็กเพชรจากชุมชนบ้านบางกะจะ
ที่มา : Art of Traveler, 2562

แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและประเพณีของชุมชนบ้านบางกะจะ เนื่องจากชุมชนมีทั้งชาวไทยพุทธ และชาวไทยเชื้อสายจีน จึงพบว่าในชุมชนบ้านบางกะจะมีศาลเจ้าที่ชาวบ้านเคารพศรัทธา 3 ศาลเจ้านั้นคือ ศาลเจ้าหัวตลาด (เจ้าแม่อาเนี้ยว หรือเจ้าแม่กวนอิมเนี้ยวเนี้ยว) ศาลเจ้ากลาง (เจ้าพ่อเฮี้ยนเทียน) และ ศาลเจ้าแม่ปากคลอง (เจ้าแม่อำมา หรือเจ้าแม่ทับทิม) ขณะเดียวกันพบว่าจังหวัดจันทบุรีมีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่จำนวนมาก ดังนั้นในช่วงเทศกาลกินเจ หรือเทศกาลที่งดรับประทานเนื้อสัตว์จึงมีความคึกคักมาก เพราะมีทั้งชาวบ้านในชุมชนเองและคนนอกชุมชนเข้ามาร่วมงาน สิ่งที่เป็นจุดเด่นของชุมชนบ้านบางกะจะที่ดึงดูดให้คนสนใจเข้ามาร่วมงานจำนวนมาก เนื่องจากมีประเพณีที่แตกต่างจากที่อื่น ๆ เช่น ในเทศกาลกินเจของชุมชนบ้านบางกะจะ จะมีการทำพิธีเกี่ยวข้องกับน้ำ ทั้งพิธีการรับเจ้าริมน้ำ บริเวณน้ำอ่างบางกะจะ พิธีลอยกระทงประเพณีกินเจ ริมทะเลเพื่ออุทิศบุญส่วนกุศลและขอขมาเจ้าวสมุทรเนื่องในช่วงเทศกาลถือศีลกินเจ เป็นต้น

ภาพที่ 4.9 ศาลเจ้าแม่เทียนโหวเซียวบี้
ที่มา : ธนดา เณิมวันเพ็ญ, 2562

ภาพที่ 4.10 พิธีรับเจ้าริมน้ำอ่างบางกะจะ
 ที่มา : Bangkaja Village Chanthaburi, 2562

ส่วนประเพณีทิ้งกระจาด หรืองานกระจาดสี่ของชุมชนบางกะจะ เป็นกิจกรรมที่สืบทอดกันมายาวนาน โดยที่ทำตามความเชื่อว่าเป็นการแสดงถึงความเสียสละ โดยให้ทานแก่ผู้ยากไร้ และทำกุศลกับวิญญาณไร้ญาติ ประเพณีนี้มีที่ศาลเจ้าแม่อาเนี้ยวหรือศาลเจ้าแม่หัวตลาด และศาลเจ้าแม่ปากคลอง ซึ่งจะจัดขึ้นในวันแรม 5 ค่ำเดือน 9 ตามปฏิทินจีนของทุกปี โดยพบว่านอกจากศาลเจ้าที่ชุมชนบ้านบางกะจะ ยังคงทำตามประเพณีเดิม แต่มีรูปแบบต่างไปเรียกว่า “งานกระจาดสี่” เพราะมีการนำกระจาดสี่เป็นเครื่องเซ่นไหว้แก่นบน เมื่อสิ่งที่ขอกับเจ้าแม่อาเนี้ยวสำเร็จตามปรารถนา กระจาดสี่มีลักษณะเป็นแท่งทรงกรวยทำจากไม้ไผ่ กรูทับด้วยกาบกล้วยแล้วประดับด้วยขนมสีที่ปักไม้ทิวตั้งใบกระจาดสี่ ปลายยอดติดธงผ้า ผ้าเช็ดหน้า ผ้าขาวม้า ตามขนาดที่เหมาะสม โดยกระจาดสี่มีตั้งแต่ขนาด 1 ศอก จนถึง 9 ศอก ในวันงาน ชาวบ้านจะนำกระจาดสี่มาถวายแต่เช้า วางไว้ที่นั้งร้านซึ่งเตรียมไว้สำหรับการทิ้งทานในช่วงบ่าย นอกจากนี้ภายในงาน จะมีการทำบุญที่ศาลเจ้า มีพิธีสงฆ์และมหรสพและที่น่าสนใจคือมหรสพของชุมชนบ้านบางกะจะไม่มีจิว แต่นิยมเป็นลิเก

ภาพที่ 4.11 ประเพณีกระຈาดสี
ที่มา : BangkokVillage Chanthaburi, 2562

ประเพณีวันเข้าพรรษาและประเพณีวันออกพรรษาในชุมชนบ้านบางกะจะ เป็นอีกประเพณีที่ชาวชุมชนภาคภูมิใจและได้ร่วมแรงร่วมใจในการสืบทอดเป็นประเพณีต่อกันมายาวนานประมาณ 70 ปี ซึ่งถือว่าเป็นพิธีเข้าพรรษาแห่งเดียวในจังหวัดจันทบุรี ได้รับการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ประวัติความเป็นมาของประเพณีนั้น แรกเริ่มจากการดำริของท่านพระครูอุดมสุตกิจ (ท่านปู่หยด) รองเจ้าอาวาสวัดสิงห์ในสมัยนั้น ท่านเห็นว่าเส้นทางจากวัดพลับในชุมชนบ้านบางกะจะเป็นพื้นที่ต่ำและเดินไปสู่วัดสิงห์ซึ่งตั้งอยู่บนเนินเขา เปรียบดังพุทธประวัติ พระพุทธเจ้าหลังจากตรัสรู้จากบนโลกแล้วต้องการไปเทศโปรดพุทธมารดาและเหล่าทวยเทพที่ดาวดึงส์สวรรค์ จึงร่วมกับชุมชนจัดประเพณีวันเข้าพรรษาด้วยการตักบาตร โดยเริ่มต้นจากเส้นทางวัดพลับบางกะจะ จนถึงวัดสิงห์ เช่นเดียวกันในประเพณีวันออกพรรษามีการตักบาตรแต่เริ่มต้นเส้นทางจากวัดสิงห์เดินลงมาสู่วัดพลับ เปรียบเสมือนพระพุทธเจ้าเสด็จกลับมาจากสวรรค์ขึ้นดาวดึงส์ลงมาโปรดชาวโลกอีกครั้ง โดยเส้นทางระหว่างวัดพลับและวัดสิงห์มีระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร มีพระสงฆ์เดินบิณฑบาตมากกว่า 100 รูป มีชาวบ้านยื่นเรียงรายตลอดเส้นทาง เพื่อร่วมทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ และในปี 2562 ได้จัดงานยิ่งใหญ่อีกครั้งหนึ่งในวันเข้าพรรษาและได้ตั้งชื่องานว่า “งานตักบาตรส่งเสด็จ โปรดพุทธมารดาสู่ดาวดึงส์” ซึ่งสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี ได้เข้ามา

มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมครั้งนี้ โดยมี นายวิฑูรช์ ศรีนาม ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี พร้อมด้วยส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาชน พุทธศาสนิกชน เข้าร่วมจำนวนมาก

ภาพที่ 4.12 งานตักบาตรส่งเสด็จ โปรดพุทธมารดาสู่ดาวดึงส์
ที่มา : BangkajaVillage Chanthaburi, 2562

4.1.2.2 ความภาคภูมิใจในความเป็นชุมชนบ้านบางกะจะ

ชาวชุมชนบ้านบางกะจะมีความภูมิใจในความเป็นชุมชนและมีแนวคิดร่วมกันในการส่งมอบความภูมิใจนี้สู่การท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนกลุ่มสตรีชุมชนบางกะจะ ผู้ประกอบการในชุมชนบางกะจะ และชาวบ้านชุมชนบางกะจะ พบว่าชุมชนบ้านบางกะจะเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน โดยชาวชุมชนเป็นคนพื้นถิ่นทั้งชาวไทย และชาวไทยเชื้อสายจีนเนื่องจากในอดีตมีการย้ายถิ่นฐานของชาวจีนแต่จิวและมาตั้งรกรากอยู่ในชุมชนบ้านบางกะจะแห่งนี้ จึงเป็นการผสมผสานวัฒนธรรมไทยและจีนที่อยู่ร่วมกันจากรุ่นสู่รุ่น ชุมชนบ้านบางกะจะเป็นชุมชนเล็ก ๆ จึงอยู่ร่วมกันมีความใกล้ชิดกันรู้จักกันแทบทุกบ้านทำให้เกิดความเข้มแข็งของคนในชุมชน ซึ่งสะท้อนได้จากการจัดตั้งกลุ่มและชมรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เช่น กลุ่มสตรีอาสา กลุ่มผู้สูงอายุ ชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการศาลเจ้า และชมรมสำนักรักษ์บ้านเกิด เป็นต้น พบว่าคนในชุมชนยังมีเจตนาารมณ์ร่วมกันในการรักษาและดูแลวิถีชีวิตของคนในชุมชนให้คงเดิม ทั้งประเพณีวัฒนธรรมและธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่ชาวชุมชนภาคภูมิใจและมีความต้องการส่งต่อความภาคภูมิใจนี้ไปสู่คนภายนอก ทั้งการส่งมอบประสบการณ์ดีจากการเข้ามารการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมทั้งแหล่งธรรมชาติสวยงาม ประเพณีและประวัติศาสตร์ที่ควรค่าของชุมชนให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น การเข้ามาร่วมในประเพณีต่าง ๆ ที่มีการสืบทอดกันมายาวนานทั้งกิจกรรมทางด้านศาสนาไทย-จีนที่มีความน่าสนใจและไม่เหมือนกับที่อื่น ๆ โดยสมาชิกในกลุ่มสตรีให้ข้อมูลว่า “ที่เห็นมาตั้งแต่ตอนเด็ก ๆ ช่วงเทศกาลกินเจชุมชนบางกะจะ เราจะมีพิธีที่ทำกันสืบต่อกันมานะโดยเริ่มการถือศีลกินเจ ที่นี้น่าจะเป็นที่เดียวที่มีการอันเชิญเทพเจ้าที่ริมน้ำ คือตรงบริเวณน้ำอ่างบางกะจะ สมัยก่อนจะมีแต่คนในชุมชนเองที่เข้าร่วมพิธี แต่เดี๋ยวนีเห็นมีคนจากที่อื่นมาร่วมบางที่เป็นพวกนักท่องเที่ยวแวะเข้ามาร่วมพิธีกับพวกเราปีหลัง ๆ นี้คนเยอะมากพิธีจะมีช่วงตอนช่วงเย็น ถึงแม้คนเยอะแต่เขามาด้วยความศรัทธาใจ มันเลยดู

ดีมากเลยคือ ทุกคนก็มีความสุขสงบแต่เปี่ยมไปด้วยพลังศรัทธา หลายคนเฝ้ารอทั้งปีเพื่อเข้าร่วมพิธีรับเจ้าริมธารน้ำนี้เลยนะ เนี่ยถือเป็นไฮไลท์ของชุมชนเราเลย”

นอกจากนี้ยังมีพิธีทิ้งกระจาดของชาวบางกะจะที่แตกต่างจากชุมชนอื่นเป็นอีกประเพณีที่ชาวบ้านบางกะจะทำสืบเนื่องกันมากและมีภาคภูมิใจ สมาชิกชุมชนท่านหนึ่งกล่าวว่า “ตอนที่เด็ก ๆ ป่วยหนักแม่จะไปบนบานกับเจ้าแม่อาเนี้ยวหรือที่เราเรียกกันว่าเจ้าแม่หัวตลาดนั้นแหละ เพราะเชื่อกันว่าเมื่อคนไม่สบายจะมาขอพรที่ศาลเจ้าก็จะหายป่วย พอหายป่วยก็จะนำกระจาดสีมาถวายที่นี้ สมัยก่อนเราก็ทำกระจาดสีกันเองเลยนะ ประดิษฐ์กันสวยงามเอาไปถวายในงานทิ้งกระจาด แต่ตอนนี้ไม่ค่อยมีใครทำเองแล้วส่วนมากจ้างคนทำ เพราะมันต้องอาศัยฝีมือเหมือนกันนะ งานทิ้งกระจาดในชุมชนเรามี 2 ที่ คือที่ศาลเจ้าแม่อาเนี้ยวหรือศาลเจ้าแม่หัวตลาดและศาลเจ้าแม่ปากคลอง อย่างปีที่ผ่านมามีที่ศาลเจ้าแม่ปากคลองวันที่ 20 และศาลเจ้าหัวตลาดก็วันที่ 27 สิงหาคม ห่างกันอาทิตย์หนึ่งคนมากันมากทุกปีทุกปีเลย” ในขณะที่ผู้แทนชุมชนได้ให้ข้อมูลว่า “ผมว่าอย่างพิธีทิ้งกระจาดศาลเจ้าแม่ปากคลองบางกะจะ เป็นอีกประเพณีหนึ่งที่น่าสนใจของชุมชนเราที่ใครต่อใครอยากเข้ามาในร่วมงานนี้ เพราะว่าเป็นวิถีแบบดั้งเดิมของชาวบางกะจะ ชาวบ้านที่เลื่อมใสศรัทธาเจ้าแม่เทียนโหวเซียว มาถวายกระจาดสี ที่เรียกแบบนี้เพราะว่าจะมีขนมสีปักโดยรอบกระจาด จากนั้นค่อยมีพิธีทิ้งทาน คนก็จะแย่งทานกัน แล้วสิ่งที่คนจะแย่งอีกอย่างก็คือขนมสีที่ตกแต่งในกระจาดสีนั้นแหละ เพราะมีความเชื่อว่าถ้าวางไว้ในต้นไม้ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรงอกงามได้ผลผลิตออกมาดี ชุมชนเราพยายามรักษาและทำพิธีนี้อย่างต่อเนื่อง คนที่อื่นเขาก็สนใจเข้ามาร่วมงานกับชุมชนเราเยอะนะผมว่าดีนะเราได้ทำบุญร่วมกัน ซึ่งถือว่าชุมชนเราก็เป็นที่รู้จักจากคนต่างถิ่นมากขึ้น เขาก็เข้ามาเที่ยวบ้านเรามากขึ้น จริง ๆ ชุมชนเรามีของดีเยอะนะ ต้องพยายามเผยแพร่ชวนให้คนจังหวัดอื่นมาเที่ยวกัน”

ชุมชนบ้านบางกะจะยังมีความเป็นเจ้าบ้านที่ดีและมีแหล่งการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่การท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของการพัฒนาสู่การท่องเที่ยว เช่น วัดพลับ บางกะจะซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางด้านพุทธศาสนาและเป็นศูนย์รวมจิตใจชาวชุมชนบ้านบางกะจะ รวมทั้งเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์มีความเป็นเอกลักษณ์และสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักของคนภายนอก คุณลุงซึ่งเป็นกรรมการวัดพลับท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “มีคนมาเที่ยวชมวัดตลอดแต่เขาก็เดิน ๆ มาตามทีต่าง ๆ บางทีเขาก็ไม่รู้ว่าจะไปอยู่ไหน ถ้าเจอลุงก็เข้าไปให้คำแนะนำเพราะสถานที่สำคัญเก่าแก่ มีประวัติความเป็นมาที่สำคัญและต้องเข้ามากราบสักการะศักดิ์สิทธิ์ แต่ถ้ามาไม่เจอใครเขาก็อาจไม่ประทับใจ” “ช่วงก่อนได้มีพิธีตักน้ำบ่อศักดิ์สิทธิ์ วัดพลับก็เป็นหนึ่งในการนำน้ำจากบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์เข้าร่วมพิธีด้วย เราก็ดีใจได้เข้ามามีส่วนสำคัญ ก่อนหน้ามีพิธีชาวบ้านก็ช่วยกันทำความสะอาดปรับปรุงพื้นที่ให้ดูสวยงามเลยไม่ให้เสียชื่อชาวบางกะจะ” ส่วนประเด็นด้านองค์ความรู้ของชุมชนที่ถ่ายทอดไปยังคนภายนอก กลุ่มสตรีท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่า “ในชุมชนบ้านบางกะจะมีปราชญ์ที่คอยสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวของชุมชนเราหลายท่านนะคะ อย่างอาจารย์ปราน เอมะนาวิน ถือว่าเป็นคนสำคัญของชุมชนเราเลย เพราะนอกจากท่านจะเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ของชุมชนเราให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาแล้ว ท่านยังถ่ายทอดภูมิปัญญาต่าง ๆ ไม่ให้สูญหายไป เช่น การแกะสลักกะลามะพร้าว การสานใบมะพร้าวทำเป็นหมวกหรือตะกร้าที่สวยงาม และอาจารย์ได้รางวัลระดับทอง จากกระทรวงวัฒนธรรมนะคะ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมไทย ประจำปี 2560 เป็น

ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว และคุณยายจันทร์เพ็ญ เขยวงษ์ ปราชญ์ชาวบ้าน ปี 2558 ที่บ้านท่าแฉลบ ด้านการทอเสื่อกก ท่านได้ถ่ายทอดการกระบวนการทอเสื่อกกซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้ทั้งเด็กรุ่นต่อไปได้เรียนรู้สืบสานการทอเสื่อจันทบูรของเราค่ะ”

ประเพณีที่ชุมชนบ้านบางกะจะได้รับการรักษาและเป็นประเพณีดั้งเดิมที่สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนคือการทำบุญในวันเข้าพรรษาและวันออกพรรษาโดยเป็นการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างวัดพลับและวัดสิงห์ ซึ่งปัจจุบันได้มีการกำหนดไว้ในปฏิทินจังหวัดหรือการท่องเที่ยวแล้ว พี่เจ้าของร้านค้าในชุมชนได้กล่าวว่าถึงงานนี้ว่า “งานนี้เป็นประเพณีเดิมที่พวกเราทำกันมาทุกปี ชาวบ้านทั้งคนในบางกะจะเองหรือคนจากที่อื่นที่เขามีศรัทธาจะมารวมตัวกันมาใส่บาตรซึ่งที่นี่จะมีการใส่บาตรต่างจากที่อื่น ๆ คือไม่ได้ใส่บาตรที่วัดใดวัดหนึ่ง แต่จะเป็นการใส่บาตรเป็นแถวยาวเลย โดยในวันเข้าพรรษาจะเปรียบเหมือนการส่งเสด็จพระพุทธเจ้าไปยังสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพื่อไปโปรดมารดา เลยตั้งต้นใส่บาตรเริ่มจากวัดพลับที่อยู่ด้านล่างก่อน แล้วพระท่านจะเดินรับบาตรตลอดทางขึ้นเนินไปยังวัดสิงห์เหมือนการส่งพระพุทธเจ้าเดินทางสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ระยะทางจากสองวัดน่าจะประมาณ 2 กิโลเมตรได้ พระท่านมาจากหลายวัดประมาณ 200 รูปได้ ส่วนคนที่มาใส่บาตรก็มารอตลอดเส้นทางเลยนะ แบบเห็นแล้วนี่ก็ถึงความศรัทธาและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในพุทธศาสนา หรืออย่างตอนออกพรรษาก็จะมีการใส่บาตรแบบนี้เหมือนกัน แต่เริ่มจากวัดสิงห์ลงเนินมาที่วัดพลับก็เหมือนกับการรับพระพุทธที่กลับจากสวรรค์เพื่อลงมาโปรดสัตว์บนโลกมนุษย์” ขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านกล่าวถึงงานวันเข้าพรรษาว่า “คนเยอะนะมาร่วมประเพณีของชุมชนเรามีคนมาयीนรถดับบาตรตลอดเส้นเลย ส่วนมากชาวบ้านเราจะเตรียมของให้พอดีกับพระที่มาเดินบาตรเลยนะ อย่างปีนี้ที่เตรียมประมาณ 200 ชุดเลย เราจะรู้สึกดีเวลาคนสนใจมาร่วมงานกันเยอะ แลมนี่ยังมีท่านผู้ว่าก็มาท่านน่ารักมากเดินมาถ่ายรูปไม่ถือตัวเลย ผู้ใหญ่ ๆ มากัน หน่วยงานราชการเข้ามาสนใจงานในชุมชนของเรา ก็ภูมิใจที่เราได้สืบทอดประเพณีนี้แล้วคนเห็นความสำคัญเข้ามาร่วมงานกันเยอะ ยิ่งเห็นคนมาทำบุญกันมากเราก็ดีใจนะแบบว่าร่วมอนุโมทนาบุญกับเขาด้วย”

ด้านอาหารพื้นถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ที่ใครมาเยือนชุมชนบ้านบางกะจะต้องถามถึง โดยสามารถซื้อได้ที่โรงจ่ายหรือที่เรียกว่าตลาดสายหยุด ซึ่งเป็นตลาดเก่าแก่โบราณประมาณ 100 ปี แต่ยังคงวิถีชีวิตของชาวบ้านบางกะจะดีเป็นอย่างไร จากการสัมภาษณ์แม่ค้าชาวบางกะจะท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่า “พี่ชายของตลาดเข้ามานานนะ มาตั้งแต่ตี 4 – ตี 5 นั้นแหละ แล้วจะเก็บของกลับบ้านประมาณ 8.00 น. คนอยากมาซื้อของดี ๆ ในตลาดต้องตื่นเข้ามาเช้า อ้อยในตลาดมีของกินเบิกบานทั้งกล้วยเตี้ยผัดน้ำกุ้งหรือกล้วยเตี้ยยาล้างที่ทุกคนมาต้องกิน อาหารเช้าพวกปาท้องไก่ที่จันทต้องมีจิ้มน้ำจิ้มนะ นักท่องเที่ยวก็ตื่นตื่นนะเขาไม่เคยกินแบบนี้” “ถ้าอยากมาชิมขนมจ้ำง ดั้งเดิมก็ต้องมาที่นี้ขนมจ้ำงของป่าไฟ บ้านบางกะจะ ของเขาไม่เหมือนที่อื่นนะ เพราะเขาจะใช้ใบชะเหล้าห่อพอเอาไปต้มจนสุกใสสวยเลย ข้าวเหนียวเหนียวต้องแช่น้ำค้างก่อนที่จะเอาไปต้มนะ แล้วที่อร่อยสุดคือต้องไปจิ้มกับน้ำตาลอ้อยของหนองบัวนะกินไปแล้วจะหวานหอม น้ำอ้อยเข้ากันได้กับขนมจ้ำงที่ใสเหนียวหนึบกำลังดีบอกคำเดียวว่าอร่อย เวล่านักท่องเที่ยวมา พี่ไม่ได้ขายของพี่อย่างเดียวนะ จะชวนให้เขาซื้อของอื่นในชุมชนเราด้วย เขามากก็แสดงว่าตั้งใจแล้ว เพราะตลาดมันเข้าก็เลยอยากให้เขาได้ของดีกลับไป”

นอกจากชาวชุมชนบ้านบางกะจะต่างมีความภาคภูมิใจในชุมชนของตนเองและมีความยินดีในการส่งต่อความภาคภูมิใจและความสุขผ่านการเป็นเจ้าของที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยวแล้ว มีคอลัมน์เสี้ยวจันทน์ about Chan magazine (2562) ได้กล่าวถึงวิถีที่งดงามของบ้านบางกะจะ ในเรื่อง (ไม่) ลับของบ้านบางกะจะ ที่เป็นที่น่าสนใจดังนี้

1. ว่ากันว่าพลอยบางกะจะเนื้อดี เพราะเป็นพลอยที่อยู่ใต้ชั้นดินเหนียว เนื้อจึงเย็นกว่าพลอยที่อื่น ทำให้เนื้อพลอยไม่กรอบและแตกง่าย คนจึงนิยมซื้อพลอยจากที่นี่
2. เป็นหมู่บ้านที่มีศาลเจ้าตั้งอยู่ถึง 3 แห่งด้วยกัน คือตั้งแต่ปากคลองไปจนถึงหัวตลาด ถ้าเทียบกับพื้นที่แล้ว ถือว่ามาก
3. มีประเพณีโด่งดังเป็นของตัวเอง แถมตั้งติดอันดับจังหวัดด้วย นั่นคือ “ประเพณีทิ้งกระจาด”
4. ก๋วยเตี๋ยวยายลั้ง คือชื่อแรกของก๋วยเตี๋ยวผัดน้ำกุ้ง ผู้คิดค้นสูตรคือคุณยายลั้ง ถือเป็นอาหารขึ้นชื่อที่นิยมมากในยุคนั้น นิยมไกลไปถึงเมืองจันทน์เลยทีเดียว
5. ชาวบ้านที่นี่หลายคนเชื่อว่า “แม่พลอย” มีจริง แน่แน่นอนว่าไม่ใช่แม่พลอยในเรื่อง “สี่แผ่นดิน” แต่คือแม่พลอยในตำนานพื้นบ้านที่เล่าขานกันว่าเป็นพลอยขนาดใหญ่ ส่องแสงสุกสว่าง และหายวับได้ด้วย
6. “พระยอดธงวัดพลับบางกะจะ” เป็นพระเครื่องที่ขึ้นชื่อเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ จนเขียนพระหลายคนอยากมีไว้ในครอบครอง
7. “พระปรางค์วัดพลับ” มีรูปทรงแปลกแตกต่างจากพระปรางค์ทั่วไป เนื่องจากเป็นศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งพบเห็นได้ไม่มากในภาคตะวันออก
8. “ขนมสี่” สีสันสดใสสมชื่อ เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในประเพณีทิ้งกระจาดของบ้านบางกะจะ
9. สมัยก่อนชาวบ้านนิยมมาชดพลอยกันในคลองบางกะจะ เพราะหาง่ายกว่าที่อื่น
10. สำเนียงการพูดของคนที่นี่ไม่เหมือนใคร เสียงจะสูงในคำท้าย ตามสไตล์บ้านบางกะจะ

4.1.2.3 การจัดการความสุขต่อการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านบางกะจะ

จากการสัมภาษณ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพบว่าคนในชุมชนบ้านบางกะจะมีความภาคภูมิใจความสุขในสิ่งที่มี ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่สงบและสวยงาม ทั้งคลอง ทะเล และน้ำตก วิถีชีวิตประเพณีที่เก่าแก่ ประวัติศาสตร์ที่ภาคภูมิใจ ที่ต้องการส่งต่อไปยังการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรมในชุมชน พบว่าการจัดการสุขต่อการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะมีปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

(1) คนในชุมชนมีการรวมตัวกันและการสนับสนุนในการเปิดเป็นแหล่งการท่องเที่ยวชุมชน ทำให้เกิดการรวมกลุ่มให้การถ่ายทอดภาคภูมิใจความสุขใจสู่คนภายนอกผ่านการท่องเที่ยว ผู้แทนกลุ่มผู้นำชุมชนท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “สิ่งที่ดีที่สุดในการท่องเที่ยวชุมชนบางกะจะผมว่าน่าจะมาจากพวกเรารวมมือกันที่ไม่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตเดิมไม่ต้องไปเปลี่ยนแปลงอะไร เจอนักท่องเที่ยวก็ยิ้มแย้มทักทาย มีน้ำใจให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวจากใจ ช่วยกันดูแลบ้านของตนเองให้สะอาด น่ามอง บรรยากาศในชุมชนดีนักท่องเที่ยวเขาก็จะประทับใจ หรือบางบ้านมีฝีมือก็

ทำของกินมาขายกัน ทำของที่ระลึกดี ๆ ขายกันหน้าบ้าน เรามีอาหารทะเลสด ๆ มีผลไม้ดี ๆ กันอยู่แล้ว ที่สำคัญต้องช่วยกันรักษาประเพณี โบราณสถาน และธรรมชาติให้มั่นคงอยู่กับพวกเราไป ซึ่งผมว่าตอนนี้ชุมชนเราก็กินกันอยู่ในการช่วยกันดูแลรักษา" อีกสิ่งหนึ่งที่แสดงถึงความพร้อมและความร่วมมือของคนในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว "พวกเราคุยกันว่า ชุมชนเราน่าจะมีจักรยานให้นักท่องเที่ยวได้ขี่ชมบรรยากาศที่สวยงาม วิธีชุมชนของพวกเรา ทุกคนก็เห็นด้วยเราเลยคิดจะซื้อจักรยานใหม่มารองรับนักท่องเที่ยว แต่มีพี่คนหนึ่งเสนอว่าทำไมไม่ยืมจักรยานของบ้านเราซึ่งมีอยู่แล้วเอามาบริการนักท่องเที่ยวช่วงวันหยุด และเราก็ได้รับความร่วมมือจากชุมชนมีจักรยานมาให้เรายืมบ้านละคัน สองคันทำให้เพียงพอต่อกิจกรรมที่เราคิดกันขึ้นมา" "เคยขี่มอเตอร์ไซด์ผ่านถนนในชุมชนในบางช่วงเป็นสวนผลไม้ ขนาดเราเป็นคนในชุมชนเองยังรู้สึกดีเลยเพราะตอนขี่ผ่านสวนผลไม้เขาทำป้าย "ขอภัยพonya" เส้นทางนี้ตอนเย็น ๆ จะมีคนมาปั่นจักรยานกัน ถนนแฉะนี้รถน้อยสองข้างทางบรรยากาศดีเหมาะกับการปั่นจักรยานนะ พี่เลยรู้สึกว่าชุมชนเราพร้อมแรงร่วมใจกันจริง ๆ แม้จะเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เขาก็ใส่ใจเป็นก็อาจทำให้นักท่องเที่ยวที่มาเขาประทับใจ"

(2) หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาร่วมให้การสนับสนุน พบว่าชุมชนบ้านบางกะจะมีความสุขกับการนำเสนอของดีในชุมชนให้กับผู้คนต่างถิ่น ทำให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อผลักดันให้มีการท่องเที่ยวในชุมชนแบบเป็นรูปธรรมมากขึ้น รวมทั้งมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาร่วมจัดโครงการเพื่อขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวภายในชุมชน อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมพัฒนาชุมชน ร่วมกับ จังหวัดจันทบุรี จัดโครงการ "สุขทุกวันทั้งจันทบุรี" หรือ "Joyful Chanthaburi" (จอยฟูล จันทบุรี) ช่วยเสริมภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โครงการงาน "สุขทุกวัน วิถีจันทบุรี" นี้ เป็นการสื่อสารถึงการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ที่มีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน และได้นำความบันเทิงมาสอดแทรก ณ ตลาดหุบหม้อ เป็นต้น จากสมาชิกดำเนินงานตลาดหุบหม้อได้ให้ข้อมูลว่า "ผมว่าที่ชุมชนเราโชคดีอย่างหนึ่งนะที่มีสจ.อัม ช่วยขับเคลื่อนให้ชุมชนเราเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรี ท่านก็พยายามประสานหน่วยงานต่าง ๆ มาเข้าร่วม อย่างตลาดหุบหม้อเนี่ยท่านก็เป็นคนริเริ่มให้พวกเรา จนวันเปิดงานมีทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดมาเป็นประธาน ทั้งททท. อบต. อบจ. หน่วยงานอื่น ๆ มาเข้าร่วมงานกัน งานประชาสัมพันธ์ก็มาพอหลาย ๆ หน่วยเข้ามาสนับสนุนงานมันก็เริ่มดังมีคนเข้ามาสนใจเข้าร่วมงานมาก"

(3) ชุมชนได้ร่วมมือในการสร้างกิจกรรมตามแหล่งต่าง ๆ เพื่อกระจายรายได้ให้ชุมชนและเกิดร่วมมือกันอย่างทั่วถึง ชุมชนมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี แม้ไม่ใช่ช่วงเทศกาลหรือประเพณีสำคัญ เช่น การเปิดบ่อพลอยเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตการทำพลอยของชาวบ้านบางกะจะในสมัยก่อน การจัดกิจกรรมทอเสื่อกกเพื่อการเรียนรู้ การพาย SUP (Stand Up Paddle board) ที่คลองบางกะจะเพื่อเรียนรู้และชื่นชมธรรมชาติ การขี่จักรยานเพื่อเข้าถึงวิถีความเป็นอยู่ของคนในชุมชน การขี่ม้าชมทุ่งในไร่ของชุมชน การเรียนรู้การเลี้ยงหอยนางรมและการสร้างบ้านให้หอยนางรมจากฟาร์ม เป็นต้น ซึ่งทำให้มีการจัดโปรแกรมรูปแบบการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านบางกะจะสำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใน 1 วัน ช่วงเช้าเดินโรงจ่ายร้อยปี หรือตลาดสายหยุดเพื่อชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน พร้อมทั้งทานอาหารเช้าที่มีหลากหลายและหาทานได้เฉพาะในชุมชนบ้านบางกะจะเท่านั้น ช่วงสายมีมีคฤหาสน์เก่า การปั่นจักรยานชมบ้านเรือนเก่าแก่ ธรรมชาติที่สวยงาม น้ำอ่างและน้ำตกสี่พันยา เข้าเรียนรู้ย้อนรอย

อดีตประวัติศาสตร์วัดพลับ จับจ่ายใช้สอยตลาดหุบหม้อตลาดเล็ก ๆ มีสินค้าแฮนด์เมด สินค้าโอท็อป พืชผักจากสวน อาหารพื้นบ้าน และขนมโบราณหาทานยาก ช่วงบ่ายไปบ่อพลอยไปสัมผัสการชูดพลอยแบบโบราณ หรือไปพาย SUP เพื่อชมแหล่งธรรมชาติตลอดคลองบางกะจะและเข้ากราบขอพร เพื่อเป็นสิริมงคลทั้งศาลเจ้าแม่ปากคลอง ศาลเจ้ากลาง และศาลเจ้าแม่หัวตลาด แขนงนำการท่องเที่ยว ชุมชนได้กล่าวว่า “เรากำลังเรียนรู้การเป็นเจ้าบ้านที่ดี ต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยอัธยาศัยไมตรี ซึ่งทำให้ชุมชนของเราเป็นสิ่งนักท่องเที่ยวนึกถึง พวกเราจึงพยายามจัดการการท่องเที่ยวให้ออกมาแบบมีระบบ พยายามให้ทุกฝ่ายได้เสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ มันจะได้ทำให้ชุมชนเราเติบโตแต่ยังคงดำเนินชีวิตในวิถีเดิม ไม่ต้องไปเปลี่ยนแปลงหรือไปปรุงแต่งอะไร ให้ทุกคนมาสัมผัสในเสน่ห์ของเรา” ขณะที่สมาชิกกลุ่มแม่บ้านท่านหนึ่งกล่าวว่า “เรามีแนวคิดว่าจะทำให้บางกะจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของจังหวัด ประมาณชุมชนบางสระแก้ว หรือชุมชนหนองบัว เลยคิดว่าตลาดเช้าบางที่มันเข้าไปสำหรับให้นักท่องเที่ยวมาซื้อของดีในชุมชน อีกอย่างกลุ่มสตรีปกติเราจะมียานประจำทุกปีอยู่แล้วในการจัดงานมีของหาทานยากของชาวบ้านในชุมชนมาขาย มีการแสดง มีรางวัลด้วยนะสนุกมากมันเลยเป็นการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งมาก แล้วก็ต่อไปมีแนวคิดว่าจะมารวมกลุ่มกันตั้งเป็นตลาดหุบหม้ออยู่ที่ตลาดของวัดพลับ คือถ้านักท่องเที่ยวมาไม่ใช่แค่เที่ยวแล้วจบลงที่วัดพลับอย่างเดียวน่าจะมีการทำกิจกรรมอื่น ๆ เช่น แวะมาเดินซื้อของ ทานอาหารที่หายากหรือมีขายเฉพาะที่ชุมชนบางกะจะ มันก็เป็นจุดดึงดูดคนเข้ามาเที่ยวในชุมชนเรามากขึ้น และทำให้ชุมชนเรามีรายได้เพิ่มขึ้นด้วยค่ะ” “ตลาดหุบหม้อเป็นตลาดเล็ก ๆ โดยตั้งคอนเซ็ปต์ว่าจะเป็นตลาดย้อนยุคที่คนขายต้องแต่งกายย้อนอดีตและพูดจาย้อนยุค อาหารที่ขายในตลาดหุบหม้อเป็นทั้งอาหารของคนในชุมชนเอง เช่น ขนมจ้างของป่าไฟ ตังหนืด ก้วยเตี่ยวผัดน้ำกุ้งสุตรายลั้ง ก้วยเตี่ยวผัดปูเส้นจันท์ ขนมดอกแตง เป็นต้น ซึ่งเงื่อนไขอีกอย่างคือแต่ละร้านต้องมีของขายไม่ซ้ำกัน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอีกมากโดยตลาดจะเปิดรองรับนักท่องเที่ยวในวันเสาร์กับอาทิตย์ ตั้งแต่ 10 โมงเช้าถึงหนึ่งทุ่มกันเลย” จากมุมมองหนึ่งของสมาชิกในชุมชนได้พูดถึงตลาดหุบหม้อว่า “บริเวณที่ขายของ เล็กเกินไปจนมีร้านค้าน้อยเกินไป ต้องมีการพัฒนา พื้นที่ขายของให้มากกว่านี้ แล้วที่สำคัญต้องการความร่วมมือของคนในชุมชนมากกว่านี้”

(4) ชุมชนบางกะจะมีการกำหนดกติการ่วมกันเพื่อดำเนินการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน พบว่าเมื่อชุมชนบ้านบางกะจะได้จัดการด้านการท่องเที่ยวเป็นรูปธรรม ขณะเดียวกันทุกคนยังคำนึงถึงการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการมาเยือน รวมทั้งการคงไว้ของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน สมาชิกกลุ่มจัดตั้งตลาดหุบหม้อได้ให้ข้อมูลว่า “ตอนเปิดตลาดเรามีมาตรการในเรื่องการรักษาสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของทางวัดให้เหมือนเดิม ต้องดูแลด้านความสะอาดและจัดระเบียบความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการเชิญชวนให้ผู้ที่เข้ามาเที่ยวนำถุงผ้าหรือตะกร้ามาใส่สินค้าต่าง ๆ ที่จับจ่ายมา แล้วตั้งเป็นโจทย์เลยในกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าต้องงดใช้วัสดุที่ทำจากพลาสติกหรือโฟมด้วย ผมว่ามันก็สนุกดีนะเพราะทุกคนให้ความร่วมมือและแต่ละร้านต้องพยายามนึกว่าจะใส่ภาชนะอะไรดีที่ทำให้สะดวกกับผู้ซื้อมากที่สุด” สมาชิกกลุ่มการจัดตั้งตลาดหุบหม้ออีกท่านได้กล่าวว่า “การเปิดกิจกรรมใหม่ต้องคำนึงถึงความสะดวกของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนด้วย เช่น ตลาดหุบหม้อที่เราเปิดในบริเวณลาดของวัดพลับ ข้อดีคือมีสิ่งสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคให้แก่ทั้งพ่อค้าแม่ค้าและนักท่องเที่ยวอยู่แล้ว เพียงแต่เราเข้าไปจัดการระบบการจอดรถ การดูแลความสะอาดห้องน้ำ จัดระบบการทิ้งขยะต่าง ๆ ซึ่งเราจะจัดคนที่อาสา

ดูแลโดยเฉพาะเลยในแต่ละสัปดาห์ อยู่ประจำคอยทำความสะอาดห้องน้ำตลอด ดูแลจัดการเรื่องขยะและความสะอาดบริเวณโดยรอบวัด นอกจากจะสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวแล้วเราต้องรักษาสภาพแวดล้อมของวัดให้คงเดิม”

(5) ชุมชนมีการร่วมมือในการจัดการอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ปัญหาที่พบในการจัดการด้านการท่องเที่ยวในชุมชนเช่น การย้ายตลาดทุบหม้อ ออกจากวัดปลับ แม้ว่าตลาดทุบหม้อบริเวณลานวัดปลับกำลังไปได้ด้วยดี ที่ได้รับความร่วมมือของคนในชุมชนและจากหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน แต่เนื่องจากกรมการวัดมีการประชุมถึงการใช้พื้นที่เพื่อสร้างศาสนสถานเพิ่มเติม และพื้นที่เหมาะสมคือบริเวณที่ตั้งของตลาดทุบหม้อ ทางวัดจึงขอให้ตลาดทุบหม้อย้ายออกจากพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งทุกคนในชุมชนต่างยอมรับเงื่อนไขของทางวัดและยินดีปฏิบัติตามด้วยความรักสามัคคี จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มท่านหนึ่ง “เราก็ยอมรับกติกาของทางวัดนั้นทุกคนทุกฝ่ายพยายามทำความเข้าใจ...เรามีพิธีปิดตำนานตลาดทุบหม้อที่วัดปลับวันสุดท้ายเลยถ้าจำไม่ผิดตอนอาทิตย์แรกเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2562 มีท่านผู้ว่ามาร่วมเป็นประธาน มี ททท. อบจ. คนในชุมชน มากันเยอะนะทั้งภาครัฐและเอกชน ผมว่ามันเป็นอุปสรรคการทำงานอีกรูปแบบหนึ่ง แต่ก็ได้เห็นทุกคนร่วมแรง ร่วมใจ มีผู้คนมากมายหน่วยงานที่มาสนับสนุนมันทำให้เรากำลังใจทำอะไรที่ดีในชุมชนเรานะ” ขณะที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “พี่ชอบคำที่ใช้ในงานวันสุดท้ายว่ากิจกรรม “ยกทัพ จับชัย” เคลื่อนย้ายสถานที่ ตลาดทุบหม้อ ณ วัดปลับบางกะจะ ไปยังสถานที่ใหม่ ณ ชัยภูมิ ที่เหมาะสม เป็นการสื่อว่าเราจะไม่สิ้นสุดการทำงานด้านการท่องเที่ยว กำลังใจและพลังในการทำงานยังมีอยู่ แม้ตลาดทุบหม้อปิดลงแต่เราจะปรับปรุงให้ดีขึ้นแล้วไปตั้งที่ใหม่”

4.1.3 ความสุขของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ

จากการที่ชุมชนร่วมมือกันในการจัดการท่องเที่ยวให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งเกิดจากความภูมิใจในความเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีในชุมชน ประเพณีวัฒนธรรมที่มีความเป็นลักษณะเฉพาะของชุมชน โดยชุมชนได้เป็นผู้กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามความต้องการ และส่วนที่สำคัญคือชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการสัมภาษณ์คุณป้าเจ้าของร้านของชำในชุมชน “มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในบ้านเยอะ ๆ ก็ดี มันครึกครื้นนะ มีคนเข้ามาได้พูดคุยกัน ป้าขายของร้านค้าก็คอยตอบคำถามเขาบางหรือบอกให้เขาไปตรงไหนบ้าง แล้วป้าก็ขายของได้มากขึ้นไม่นั่งเหงา” “เมื่อก่อนก็ขายของให้แต่คนในชุมชนกันเอง พอมีนักท่องเที่ยวเข้ามาก็ดี แต่เราก็ต้องพยายามพัฒนาของเรานะ เขาจะได้มาซื้อของเราเยอะหน่อย ก็ไปรับของเขามาขายอีกที่ ไม่นานะบางที่ขายดีเราอาจทำขายเองก็ได้” “บ้านพี่อยู่ในตลาดนี้แหละ แต่ไม่ได้ขายของอะไร พี่รับราชการแต่พอเห็นนักท่องเที่ยวมาเราก็ดีใจนะชุมชนเราจะมีรายได้เพิ่มขึ้น เห็นบางคนเสาร์อาทิตย์ก็ไปทำของขายที่ตลาดทุบหม้อเป็นอาชีพเสริมจากงานประจำไปเลย” “ผมว่าอะไรก็ตามที่เรามีความสุขในการทำมันก็จะทำได้ดีแม้มีอุปสรรคอะไร หรือเหนื่อยอย่างไรเราก็ไม่ท้อพองานมันออกมาดีคนก็จะเข้ามาสนับสนุนเรา มาซื้อสินค้าของเรา รายได้ก็เข้ามาเอง สิ่งสำคัญคือต้องมีความสุขในสิ่งที่ทำ แล้วความสุขมันจะสะท้อนมาเอง”

4.2 การวัดความสุขของชาวบ้านในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี

จากการศึกษาการวัดความสุขของชาวบ้านในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี โดยใช้การผสมผสานแนวคิดความสุข 8 ประการ (Happy 8) ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และเครื่องมือวัดความสุขด้วยตนเอง: HAPPINOMETER ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล จึงได้ตัวชี้วัด 9 มิติได้แก่ การเป็นผู้ที่มีสุขภาพดีดูแลตนเองไม่ให้เป็นภาระของผู้อื่น (Happy Body) การเป็นผู้ที่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น (Happy Heart) การเป็นผู้ที่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (Happy Relax) การเป็นผู้รักการเรียนรู้ และเป็นผู้มีอาชีพในงานของตนเอง (Happy Brain) การเป็นผู้มีคุณธรรมและความกตัญญู (Happy Soul) การเป็นผู้ใช้เงินเป็น (Happy Money) การเป็นผู้ที่รักและดูแลครอบครัวตนเองได้ (Happy Family) และการเป็นผู้ที่รักและดูแลองค์กร หรือสังคมของตนเองได้ (Happy Society) และการเป็นผู้งานมีความสุขสบายใจใน ความรักความผูกพันและความภาคภูมิใจในองค์กร (Happy Work-life) (ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต และคณะ, 2555, ชาญวิทย์ วสันต์ธนารัตน์ และคณะ, 2556 : 4-20 และ ศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ , 2561) สามารถแสดงผลการวิจัยได้ดังนี้

4.2.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ประสบการณ์ทำงานในอาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน

ตารางที่ 4.1 ค่าความถี่และร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามเพศ (n = 370)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	152	41.1
	หญิง	218	58.9
รวม		370	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ค่าความถี่และร้อยละ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามเพศ พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 370 คน แบ่งเป็นเพศหญิงจำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 และเพศชาย จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 ค่าความถี่และร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ (n = 370)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์		ความถี่	ร้อยละ
สถานภาพ	โสด	150	40.5
	สมรส	179	48.4
	หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	33	8.9
	อื่น ๆ	8	2.2
รวม		370	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สถานภาพสมรสมีจำนวนความถี่สูงสุดเท่ากับ 179 คน คิดเป็นร้อยละ 48.4 รองลงมา คือ สถานภาพโสดมีจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 ส่วนสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ มีความถี่เท่ากับ มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 และสถานภาพอื่น ๆ มีความถี่เท่ากับ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2

ตารางที่ 4.3 ค่าความถี่และร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามช่วงอายุ (n = 370)

ช่วงอายุ	ความถี่	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า หรือเท่ากับ 20 ปี	51	13.8
21-30 ปี	47	12.7
31-40 ปี	85	23.0
41-50 ปี	121	32.7
51-60 ปี	55	14.9
61 ปี ขึ้นไป	11	3.0
รวม	370	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีจำนวนความถี่สูงสุดเท่ากับ 121 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 โดยช่วงอายุระหว่าง 31 - 40 ปี, 51 - 60 ปี, ต่ำกว่า หรือเท่ากับ 20 ปี, 21 - 30 ปี และ 60 ปี ขึ้นไป มีความถี่เท่ากับ 85, 55, 51, 47 และ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 , 14.9, 13.8, 12.7 และ 3.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าความถี่และร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา (n = 370)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	ความถี่	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	63	17.0
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	73	19.7
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	33	8.9
ระดับอนุปริญญา / ปวส.	77	20.8
ระดับปริญญาตรี	117	31.6
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	7	1.9
รวม	370	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวนความถี่สูงสุดเท่ากับ 117 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 รองลงมา คือ มีระดับอนุปริญญา / ปวส., ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น, ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น, ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. และสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีความถี่เท่ากับ 77, 73, 63, 33 และ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8, 19.7, 17.0, 8.9 และ 1.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ความถี่และร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพหลัก (n = 370)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	ความถี่	ร้อยละ
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	17	4.6
เกษตรกร	42	11.4
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	71	19.2
พนักงานบริษัท/องค์กรเอกชน	35	9.5
รับจ้างทั่วไป	61	16.5
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	144	38.9
อื่น ๆ	0	0.0
รวม	370	100.0

จากตารางที่ 4.5 พบว่า อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีจำนวนความถี่สูงสุด เท่ากับ 144 คน คิดเป็นร้อยละ 38.9 รองลงมาอาชีพ ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ, รับจ้างทั่วไป, เกษตรกร, พนักงานบริษัท/องค์กรเอกชน, นักเรียน/นักศึกษา และอื่น ๆ มีจำนวนความถี่เท่ากับ 71, 61, 42, 35, 17 และ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2, 16.5, 11.4, 9.5, 4.6 และ 0.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าความถี่และร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ทำงานในอาชีพหลัก
(n = 370)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์		ความถี่	ร้อยละ
ประสบการณ์ ทำงาน	ต่ำกว่า 1 ปี	0	0.0
	1 – 5 ปี	71	19.2
	6 – 10 ปี	101	27.3
	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	198	53.5
	รวม	370	100.0

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีจำนวนความถี่สูงสุดเท่ากับ 198 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 รองลงมา คือ ประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี, 1-5 ปี และต่ำกว่า 1 ปี มีความถี่เท่ากับ 101, 71 และ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3, 19.2 และ 0.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ค่าความถี่และร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (n = 370)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์		ความถี่	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 5,000 บาท	12	3.2
	5,001 – 10,000 บาท	32	8.6
	10,001 – 20,000 บาท	114	30.8
	20,001 – 30,000 บาท	138	37.3
	30,001 – 40,000 บาท	55	14.9
	มากกว่า 40,000 บาท ขึ้นไป	19	5.1
	รวม	370	100.0

จากตารางที่ 4.7 พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุด คือ 20,001-30,000 บาท มีจำนวนความถี่ เท่ากับ 138 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมา คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท, 30,001-40,000 บาท, 5,001-10,000 บาท, มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป และต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวนความถี่เท่ากับ 114, 55, 32, 19, และ 12 คิดเป็นร้อยละ 30.8, 14.9, 8.6, 5.1 และ 3.2 ตามลำดับ

4.2.2 ผลการศึกษาการประเมินองค์กรแห่งความสุขเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ 4.8 วัตรระดับความสุขของชาวบ้านในชุมชนที่มาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี (n=370)

รายการประเมิน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล (Interpretation)
	(Min)	(Max)	(Mean)	(S.D.)	
1. Happy Body					
1.1 ท่านพอใจกับสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงของท่าน	2	5	3.91	0.857	เห็นด้วย
1.2 ท่านพอใจในรูปร่างของท่าน	1	5	3.17	0.877	เฉย ๆ
1.3 ปัจจุบันท่านได้งดเว้นจากการดื่มสุรา	1	5	3.91	1.467	เห็นด้วย
1.4 ปัจจุบันท่านได้งดเว้นจากการสูบบุหรี่	1	5	4.24	1.397	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.5 ท่านสามารถร่วมกิจกรรมในร่มหรือกลางแจ้งได้ดี เช่น การวิ่ง, ว่ายน้ำ, เต้นแอโรบิก, โยคะ	1	5	3.65	1.284	เห็นด้วย
1.6 ท่านมีการออกกำลังกายหรือใช้กำลังกายอย่างสม่ำเสมอ	1	5	2.97	1.181	เฉย ๆ
เฉลี่ยรวม การเป็นผู้ที่มีสุขภาพดีดูแลตนเองไม่ให้เป็นการของผู้อื่น (Happy Body)	1.67	4.83	3.64	0.859	เห็นด้วย
2. Happy Heart					
2.1 ท่านกับสมาชิกชุมชนท่องเที่ยวบ้านบางกะจะ มีการทำงานเป็นทีมที่ดี	1	5	3.56	1.096	เห็นด้วย
2.2 ท่านรู้สึกเป็นกันเองและสบายใจเมื่อพูดคุยกับสมาชิกในงานด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ	2	5	3.97	0.861	เห็นด้วย
2.3 ท่านรู้สึกว่าชีวิตมีคุณค่าเมื่อได้อุทิศตนทำงานด้านการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ	2	5	4.16	0.768	เห็นด้วย
2.4 ท่านเต็มใจให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับสมาชิกชุมชนท่องเที่ยวบ้านบางกะจะ	1	5	4.03	0.974	เห็นด้วย
เฉลี่ยรวม ด้านการเป็นผู้ที่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น (Happy Heart)	2.00	5.00	3.93	0.790	เห็นด้วย

ตารางที่ 4.8 วัดระดับความสุขของชาวบ้านในชุมชนที่มาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี (n=370) (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล (Interpretation)
	(Min)	(Max)	(Mean)	(S.D.)	
3. Happy Relax					
3.1 ในแต่ละวัน ท่านนอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ	2	5	3.46	0.884	เห็นด้วย
3.2 ท่านมีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี	2	5	3.97	0.861	เห็นด้วย
3.3 ท่านสามารถเอาชนะกับปัญหาความยากลำบากต่าง ๆ ได้	2	5	4.16	0.789	เห็นด้วย
3.4 ท่านมักมีสติที่จะควบคุมอารมณ์โกรธหรือความไม่พอใจได้ดี	2	5	4.11	0.954	เห็นด้วย
3.5 ท่านพอใจกับฐานะทางสังคมและสภาพความเป็นอยู่ของท่าน	1	5	4.08	1.043	เห็นด้วย
เฉลี่ยรวม ด้านการเป็นผู้ที่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (Happy Relax)	1.80	5.00	3.96	0.731	เห็นด้วย
4. Happy Brain					
4.1 ท่านสนใจในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการทำงานท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ	1	5	4.01	1.004	เห็นด้วย
4.2 ท่านได้มีโอกาสได้อบรม/ศึกษาดูงานจากแหล่งชุมชนท่องเที่ยวอื่น ๆ	2	5	3.74	0.954	เห็นด้วย
เฉลี่ยรวม ด้านการเป็นผู้รักการเรียนรู้ และ เป็นมืออาชีพในงานของตนเอง (Happy Brain)	1.50	5.00	3.87	0.897	เห็นด้วย
5. Happy Soul					
5.1 ท่านสามารถที่จะยอมรับในความผิดและกล่าวขอโทษกับผู้ร่วมงานได้	1	5	4.12	1.117	เห็นด้วย
5.2 ท่านสามารถที่จะให้อภัยเมื่อพบว่าผู้ร่วมงานได้ทำผิด	2	5	4.26	0.855	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5.3 ท่านเข้าร่วมทำงานท่องเที่ยวเพราะต้องการพัฒนาชุมชนบางกะจะ	1	5	4.35	1.031	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
เฉลี่ยรวม ด้านการเป็นผู้มีคุณธรรมและความกตัญญู (Happy Soul)	1.33	5.00	4.24	0.915	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 4.8 วัดระดับความสุขของชาวบ้านในชุมชนที่มาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี (n=370) (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล (Interpretation)
	(Min)	(Max)	(Mean)	(S.D.)	
6. Happy Money					
6.1 ท่านเก็บสะสมเงินออมที่ได้รับจากเงินเดือนอย่างสม่ำเสมอ	3	5	3.76	0.732	เห็นด้วย
6.2 รายได้ที่ท่านได้รับทั้งหมดในแต่ละเดือนเพียงพอกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของท่าน	1	5	4.03	1.128	เห็นด้วย
6.3 รายได้จากการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะที่ได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานที่ท่านทำอยู่	2	5	3.65	0.999	เห็นด้วย
เฉลี่ยรวม ด้านการเป็นผู้ใช้เงินเป็น (Happy Money)	2.00	5.00	3.81	0.812	เห็นด้วย
7. Happy Family					
7.1 ท่านพอใจกับสัดส่วนการแบ่งเวลาให้กับทำงานหลัก งานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ และเวลาให้ครอบครัว	2	5	4.14	0.693	เห็นด้วย
7.2 ท่านมีเวลาเสมอในการทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัว เช่น ทำบุญ ออกกำลังกาย ซื่อของ	2	5	4.21	0.870	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7.3 สมาชิกในครอบครัวเป็นกำลังใจให้ท่านในการทำงานเสมอ	2	5	4.46	0.851	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
เฉลี่ยรวม ด้านการเป็นผู้ที่รักและดูแลครอบครัวตนเองได้ (Happy Family)	2.00	5.00	4.27	0.757	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
8. Happy Society					
8.1 ท่านยินดีคอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่สมาชิกชุมชนท่องเที่ยวบ้านบางกะจะ เหมือนคนในครอบครัว	2	5	3.97	0.789	เห็นด้วย
8.2 ท่านปรับตัวเข้ากับสมาชิกชุมชนท่องเที่ยวบ้านบางกะจะ และผู้อื่นได้ดี	2	5	4.21	0.870	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
8.3 ถ้าท่านมีปัญหา สามารถขอความช่วยเหลือจากสมาชิกชุมชนท่องเที่ยวบ้านบางกะจะได้	2	5	4.43	0.851	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
8.4 ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกาในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ	1	5	4.12	1.113	เห็นด้วย
เฉลี่ยรวม ด้านการเป็นผู้ที่รักและดูแลองค์กรหรือสังคมของตนเองได้ (Happy Society)	1.75	5.00	4.18	0.814	เห็นด้วย

ตารางที่ 4.8 วัดระดับความสุขของชาวบ้านในชุมชนที่มาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี (n=370) (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล (Interpretation)
	(Min)	(Max)	(Mean)	(S.D.)	
9. Happy Work Life					
9.1 ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ	1	5	3.82	1.060	เห็นด้วย
9.2 ท่านมีความสุขกับสภาพแวดล้อมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ	2	5	4.19	1.096	เห็นด้วย
9.3 ท่านภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ	2	5	4.23	0.957	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
9.4 ท่านรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ	2	5	4.14	0.844	เห็นด้วย
9.5 โดยรวมแล้วท่านมีความสุขกับการทำงานการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ	1	5	4.27	0.903	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
เฉลี่ยรวม ด้านการเป็นผู้งานมีความสุขสบายใจในความรักความผูกพันและความภาคภูมิใจในองค์กร (Happy Work-life)	1.80	5.00	4.13	0.957	เห็นด้วย
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	1.85	4.88	4.03	0.688	เห็นด้วย

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การวัดความสุขของชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.688 ซึ่งหมายความว่า ชาวบ้านชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี “เห็นด้วย” ต่อการมีความสุขในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านครอบครัวดี (Happy Family) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด เท่ากับ 4.27 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.757 ซึ่งหมายถึง ชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ในการเป็นผู้ที่มีความรู้สึกผูกพัน เชื่อใจ มั่นใจ และอุ่นใจกับบุคคลในครอบครัวของตนเอง รองลงมาตามลำดับคือ ด้านจิตวิญญาณดี (Happy Soul) คือ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ในการที่มีความเป็นผู้มีคุณธรรมและความกตัญญู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด เท่ากับ 4.24 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.915 ด้านสังคมดี (Happy Society) คือ การเป็นผู้ที่รักและดูแลองค์กร หรือสังคมของตนเองได้ อยู่ในระดับ “เห็นด้วย” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.814 ด้านการงานดี (Happy Work-life) การที่ชาวบ้านชุมชนบ้านบางกะจะมีความสุขสบายใจในความรักความผูกพันและความภาคภูมิใจในองค์กร อยู่ในระดับ “เห็นด้วย” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และมีค่าส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.957 ด้านผ่อนคลายดี (Happy Relax) การที่ชาวบ้านบางกะจะเป็นผู้ที่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด เท่ากับ 3.96 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.731 ด้านน้ำใจดี (Happy Heart) ชาวบ้านเป็นผู้ที่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเท่ากับ 3.93 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.790 ด้านไฟรู้ดี (Happy Brain) การที่ชาวบ้านบางกะจะเป็นผู้รักการเรียนรู้ และเป็นมืออาชีพในงานของตนเองอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.87 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.897 ด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money) การที่ชาวบ้านบางกะจะเป็นผู้ใช้เงินเป็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.812 และด้านสุขภาพดี (Happy Body) การที่ชาวบ้านบางกะจะมีสุขภาพดีดูแลตนเองไม่ให้เป็นภาระของผู้อื่น อยู่ในระดับ “เห็นด้วย” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.859

จากผลการศึกษา เมื่อพิจารณาระดับความสุขของชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรีในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นรายประเด็นในแต่ละด้าน โดยเรียงอันดับตามค่าระดับความสำคัญขององค์กรแห่งความสุขเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี พบว่า

1. ด้านครอบครัวดี (Happy Family)

ชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรีได้ประเมินความสุขในการเป็นผู้ที่รักและดูแลครอบครัวตนเองได้ ในประเด็นรายด้านพบว่า ด้านสมาชิกในครอบครัวเป็นกำลังใจให้ในการทำงานเสมอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.851 ซึ่งหมายถึงชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” รองลงมา คือ ด้านการมีเวลาเสมอในการทำกิจกรรมร่วมกันกับคนในครอบครัว เช่น ทำบุญ ออกกำลังกาย ซื่อของ และด้านความพอใจกับสัดส่วนการแบ่งเวลาให้กับทำงานหลัก เวลางานที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ และเวลาที่ให้ครอบครัว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และ 4.14 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.870 และ 0.693 ซึ่งหมายถึง สมาชิกในชุมชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” และ “เห็นด้วย” ตามลำดับ

2. ด้านจิตวิญญาณดี (Happy Soul)

ชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรีได้ประเมินความสุขในการเป็นผู้มีคุณธรรมและความกตัญญู มีประเด็นรายด้านดังนี้ ด้านการเข้าร่วมทำงานท่องเที่ยวเพราะต้องการพัฒนาชุมชนบางกะจะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.031 ซึ่งหมายถึง ชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็น อยู่ในระดับ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” รองลงมา คือ ด้านสามารถที่จะให้อภัยเมื่อพบว่าผู้ร่วมงานได้ทำผิด และ ด้านสามารถที่จะยอมรับในความผิดและกล่าวขอโทษกับผู้ร่วมงานได้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และ 3.99 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.855 และ 1.117 ซึ่งหมายถึง สมาชิกชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” และ “เห็นด้วย” ตามลำดับ

3. ด้านสังคมดี (Happy Society)

ชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรีได้ประเมินความสุขในการเป็นผู้ที่รักและดูแลองค์กร หรือสังคมของตนเองได้ มีประเด็นรายด้านดังนี้ ด้านสามารถขอความช่วยเหลือจาก

สมาชิกชุมชนบ้านบางกะจะจะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.851 ซึ่งหมายถึงชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะจะมีความคิดเห็นระดับ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” รองลงมา คือ ด้านการปรับตัวเข้ากับสมาชิกชุมชนบ้านบางกะจะและผู้อื่นได้ดี ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบกติกา ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ และ ด้านยินดีคอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่สมาชิก ชุมชนบ้านบางกะจะเหมือนคนในครอบครัว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21, 4.12 และ 3.97 มีค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.870, 1.113 และ 0.789 ซึ่งหมายถึง สมาชิกในชุมชนมีความคิดเห็นอยู่ ในระดับ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง”, “เห็นด้วย” และ “เห็นด้วย” ตามลำดับ

4. ด้านการงานดี (Happy Work-life)

ชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรีได้ประเมินความสุขในการเป็นผู้มีความ สบายใจใน ความรักความผูกพันและความภาคภูมิใจในองค์กร พบว่ามีประเด็นรายด้าน ดังนี้ ด้าน ภาพรวมแล้วมีความสุขกับการทำงานการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.903 ซึ่งหมายถึงสมาชิกในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิด เห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” รองลงมา คือ ด้านความภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกการท่องเที่ยวชุมชน บ้านบางกะจะ ด้านการมีความสุขกับสภาพแวดล้อมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ ด้านความรู้สึก เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ และด้านความสามารถแสดงความคิดเห็นและมี ส่วนร่วมในการเสนอแนะการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23, 4.19, 4.14 และ 3.82 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.957, 1.096, 0.844, และ 1.060 ตามลำดับซึ่ง หมายถึง สมาชิกในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” ทั้ง 4 ด้าน

5. ด้านผ่อนคลายดี (Happy Relax)

ชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรีได้ประเมินความสุขในการเป็นผู้ที่ สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเอง โดยมีประเด็นรายด้านดังนี้ ด้านความสามารถเอาชนะกับปัญหา ความยากลำบากต่าง ๆ ได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.789 ซึ่ง หมายถึงสมาชิกในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” รองลงมา คือ ด้านการ มีสติที่จะควบคุมอารมณ์โกรธหรือความไม่พอใจได้ดี ด้านความพอใจกับฐานะทางสังคมและสภาพ ความเป็นอยู่ ด้านการมีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี และด้านการนอนหลับพักผ่อนอย่าง เพียงพอ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11, 4.08, 3.97 และ 3.46 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.954, 1.043, 0.861 และ 0.884 ตามลำดับซึ่งหมายถึง สมาชิกในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิด เห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” ทั้ง 4 ด้าน

6. ด้านน้ำใจดี (Happy Heart)

ชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรีได้ประเมินความสุขในการเป็นผู้ที่มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น โดยมีประเด็นรายด้านดังนี้ ด้านความรู้สึกว่าชีวิตมีคุณค่าเมื่อได้อุทิศตนทำงานด้านการ ท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.768 ซึ่งหมายถึงสมาชิกในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” รองลงมา คือ ด้านความเต็มใจให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับสมาชิกชุมชนท่องเที่ยวบ้านบางกะจะ ด้านความรู้สึกเป็น กันเองและสบายใจเมื่อพูดคุยกับสมาชิกในงานด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ และด้านการ ทำงานร่วมสมาชิกชุมชนท่องเที่ยวบ้านบางกะจะมีการทำงานเป็นทีมที่ดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03,

3.97 และ 3.56 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.974, 0.861 และ 1.096 ซึ่งหมายถึง สมาชิกในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” ทั้ง 4 ด้าน

7. ด้านใฝ่รู้ดี (Happy Brain)

ชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรีได้ประเมินความสุขในการเป็นผู้รักการเรียนรู้ และเป็นมืออาชีพในงานของตนเอง โดยมีประเด็นรายด้านดังนี้ ด้านมีความสนใจในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการทำงานท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.004 ซึ่งหมายถึงสมาชิกในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” รองลงมา คือ ด้านการได้รับมีโอกาสได้อบรม/ศึกษาดูงานจากแหล่งชุมชนท่องเที่ยวอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.954 ซึ่งหมายถึงสมาชิกในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย”

8. ด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money)

ชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรีได้ประเมินความสุขในการเป็นผู้ใช้เงินเป็น โดยมีประเด็นรายด้านดังนี้ ด้านรายได้ที่ได้รับทั้งหมดในแต่ละเดือนเพียงพอกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.128 ซึ่งหมายถึงสมาชิกในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” รองลงมา คือ ด้านมีการเก็บสะสมเงินออมที่ได้รับจากเงินเดือนอย่างสม่ำเสมอ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.732 ซึ่งหมายถึงสมาชิกในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” และด้านรายได้จากการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะที่ได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานที่ท่านทำอยู่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.999 ซึ่งหมายถึงสมาชิกในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย”

9. ด้านสุขภาพดี (Happy Body)

ชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรีได้ประเมินความสุขในการเป็นผู้ที่มีสุขภาพดีดูแลตนเองไม่ให้เป็นภาระของผู้อื่น โดยมีประเด็นรายด้านดังนี้ ด้านการงดเว้นจากการสูบบุหรี่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.397 ซึ่งหมายถึงสมาชิกในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” รองลงมา คือ ด้านความพอใจกับด้านการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันกับ ด้านการงดเว้นจากการดื่มสุรา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.857 และ 1.467 ตามลำดับซึ่งหมายถึงสมาชิกในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” ถัดมาคือด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในร่มหรือ กลางแจ้งได้ดี เช่น การวิ่ง ว่ายน้ำ เต้นแอโรบิก โยคะ ด้านความพอใจในรูปร่างของตน และด้านการออกกำลังกายหรือใช้กำลังกายอย่างสม่ำเสมอ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65, 3.17 และ 2.97 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.284, 0.877 และ 1.181 ซึ่งหมายถึงสมาชิกในชุมชนบ้านบางกะจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” “เฉยๆ” และ “เฉยๆ” ตามลำดับ

4.3 การเสนอแนวทางองค์กรแห่งความสุขเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี

ผลการการศึกษาสัมภาษณ์การจัดการองค์กรแห่งความสุขเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี และ ข้อเสนอแนะจากการวัดความสุขของชาวบ้านในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี พบว่า

1. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวชุมชน

แม้ว่าการดำเนินงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบางกะจะจะมีทิศทางที่ดี นอกจากคนในชุมชนให้การสนับสนุน แล้วยังมีหน่วยงานจากภายนอกเข้ามาให้การสนับสนุน รวมทั้งมีการจัดโครงการต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในชุมชน อย่างไรก็ตามโครงการที่สนับสนุนด้านการท่องเที่ยวมาลงสู่ภาคชุมชนมีจำนวนมากทำให้การดำเนินงานร่วมกันอาจเกิดอุปสรรค เช่น ระยะเวลาการดำเนินการวางแผนดำเนินงาน และการประสานงานต่าง ๆ เป็นต้น จากการสัมภาษณ์สมาชิกท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า “บางทีก็ตื่นทางหน่วยงานเข้ามาร่วมจัดโครงการกับพวกเรา แต่งานมันเยอะไปหาคนในชุมชนมาร่วมกลุ่มทำงานก็ได้น้อยไป ส่วนมากก็จะเป็นคนกลุ่มเดิม ๆ ส่วนคนไหนเขาไม่ถนัดเขาก็ไม่มาร่วม เขาก็ต้องทำอาชีพหลักของเขาเลี้ยงปากท้องก่อน บางทีนัดประชุมกลุ่มวางแผนงานกันก็ว่างไม่ค่อยพร้อมกัน พอคุยคนละทีสองทีก็หาบทสรุปยาก” ในขณะเดียวกันผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้กล่าวว่า “ส่วนมากเป็นงานที่เข้ามาแบบเร่ง ๆ ก็จะได้กลุ่มที่เคยทำงานในชุมชนอยู่แล้วมาทำร่วมกันแล้วก็ทำเลยลงมือเลยเพราะเดี๋ยวจะไม่ทันกับเวลา ส่วนมากงานมาแบบเร่งด่วน เราก็ไม่สามารถวางแผนได้หรือจัดตั้งคณะทำงานได้สมบูรณ์ เราก็พยายามแก้ไขกันไปให้งานมันออกมาให้ได้เพื่อชาวบางกะจะ” ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนได้กล่าวว่า “สมาชิกที่เข้าร่วมดำเนินการจัดการต่าง ๆ มันมาจากกลุ่มคนทำงานจำนวนน้อยที่เข้ามาร่วมลงมือทำกันจริง ๆ เลยทำให้ด้านการจัดการทำให้การวางแผนการดำเนินงานไม่เกิดความหลากหลายและขาดแกนนำด้านการท่องเที่ยวในชุมชนที่เข้ามาลงอยู่รวมกันจริง ๆ”

นอกจากนี้การที่ชุมชนได้ร่วมการวางแผนจัดการท่องเที่ยวชุมชนจึงเกิดรายได้ในชุมชนมากขึ้น ส่งผลให้คนภายนอกเข้ามาทำให้เกิดการขัดผลประโยชน์กับคนในชุมชน จากการสัมภาษณ์แม่ค้าในตลาดทุบหม้อท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่า “ตลาดทุบหม้อแรก ๆ มันดีตรงที่เป็นคนในชุมชนทำกันนะแต่มันจะมีขนาดเล็กมีของขายไม่มากแต่มันจุดเริ่มต้นที่ดี แต่พอทำไปสักพักเริ่มไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือคอนเซ็ปต์ เช่น มีของขายซ้ำกัน มีคนนอกเข้ามาขายมากขึ้น พอมีคนนอกเข้ามามันเริ่มจัดระบบอะไรยากขึ้นแล้ว มันต้องมีกรรมการเข้ามาดูแลตลาดมันจะได้คงรูปแบบไว้แบบยาว ๆ” ขณะเดียวกันการที่มีนักท่องเที่ยวมากขึ้นทำให้มีจำนวนขยะมากขึ้น แม้ชุมชนจะมีระบบการจัดการในการลดปริมาณขยะพลาสติก แต่ยังคงการจิตอาสาอีกจำนวนมากในการดูแล “เรื่องขยะเป็นอีกเรื่องที่ต้องช่วยกันไม่อย่างนั้นทุกอาทิตย์มีตลาดทุบหม้อ หรือการมีตลาดนัด ที่มาตั้งในวัดลับ มีขยะเยอะ จากคนมาเที่ยวเยอะ พระท่านมีน้อยไม่พอที่จะมาดูแลทำความสะอาด เราต้องช่วยกันรักษาสภาพวัดให้มันดูสวยงาม บรรยากาศดี ให้เข้ามาวัดก็ดูสะอาดตา แต่พอเอาเข้าจริง ๆ ก็มีไม่กี่คนที่เข้ามาดูแลเรื่องพวกนี้” สมาชิกท่านหนึ่งกล่าวว่า “จริง ๆ ในตลาดทุบหม้อเรามีโครงการ“เที่ยวไทยเท่ ไม่สร้างขยะลด โลก เลอะ” ที่มีแนวทางว่าลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง อยากรงการงดการใช้ภาชนะพลาสติกทั้งหมด ในตลาดทุบหม้อเราเลยมีการจัดจานสังกะสี แก้วน้ำ เพื่อ

การใช้หมุนเวียน โดยกำหนดจุดวางภาชนะใช้แล้วเพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เอาไปล้าง หรือมีการใช้หลอดก้านบัวแทนการใช้หลอดพลาสติก มีจุดเติมน้ำดื่มไว้บริการเพื่อลดพลาสติก และกิจกรรมรณรงค์การนำถุงผ้าหรือตะกร้ามาใช้ในตลาด แต่มันก็ยังคงมีขยะอยู่ปริมาณมากนั้นแหละค่ะ เพราะยิ่งคนมามาก ขยะก็จะมากด้วยมันเป็นเรื่องปกติแต่ว่าเป็นปัญหาสำหรับพวกเรา”

2. แนวทางองค์กรแห่งความสุขเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี

จากการสัมภาษณ์พบว่าส่วนมากผู้ให้ข้อมูลพยายามเสนอแนวทางซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากทุกคนมีแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะจะให้เติบโตอย่างยั่งยืน เพราะนอกจากเป็นการส่งเสริมความภูมิใจในในทรัพยากร ประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชุมชนบ้านบางกะจะแล้ว ยังเป็นการสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนทำให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น จึงมีการเสนอแนวทาง ดังนี้

(1) การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการต่าง ๆ ทางด้านการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน มีผู้รับผิดชอบเข้ามาดูแลแต่ละโครงการตลอดและต่อเนื่อง มีการกระจายบทบาทให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการเข้ามานำเสนอแนวทางที่ดีในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว

(2) เลือกสรรโครงการการท่องเที่ยวชุมชน ที่เป็นไปตามแนวทางสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของชาวบ้านในชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งคนในชุมชนควรเป็นผู้กำหนดทิศทาง เพื่อตอบโจทย์สิ่งที่นำเสนอของคนในชุมชนให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลทำให้การท่องเที่ยวของชุมชนเกิดเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน ชาวชุมชนจะรู้สึกความเป็นเจ้าของโครงการ

(3) กำหนดกติกา หรือ ระเบียบในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งต้องอยู่ภายใต้แนวคิดการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และคงไว้ซึ่งความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมในชุมชน